

Όταν ήμουν νέος, ζήλευα κάποιους φοιτητές που έμεναν σε σοφίτες, εκεί στην πλατεία Αγίας Σοφίας και σε άλλα σκόρπια νεοκλασικά κτίρια στη Βασ. Όλγας και στις παρυφές της άνω πόλης. Δεν έμεναν πάντα για λόγους οικονομικούς σε σοφίτες. Άλλωστε δεν ήταν όλες προσιτές στο μέσο φοιτητικό βαλάντιο. Τους θεωρούσα ιδιότυπους τους ένοικους σ' αυτές τις σοφίτες και μερικοί πράγματι ήταν: Ρομαντικοί, ανεξάρτητοι, ονειροπόλοι, λίγο απρόσιτοι...

Ο Αριστοκλής, ως φοιτητής της Αρχιτεκτονικής, έμενε σε μια τέτοια σοφίτα. Ατημέλητος, με φαρδιές μάλλινες μπλούζες κατά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου, μακρύ κασκόλ, χοντρά παπούτσια, κοτλέ παντελόνι, απλανές βλέμμα... Και μόνιμα ερωτευμένος με τη σοφίτα του.

Όταν τέλειωσε τις σπουδές του και το στρατιωτικό, συνέχισε για αρκετά χρόνια τις σπουδές του στο εξωτερικό. Όταν γύρισε στην πατρίδα, βολεύτηκε και πάλι σε σοφίτα, εκεί στις παρυφές της άνω πόλης. Κάθε φορά που τον ρωτούσαν γιατί επέμενε να μένει σε σοφίτα, είχε έτοιμη την απάντηση. Ήθελε ένα χώρο ψηλά με θέα που να μπορεί να απλώνει τα όνειρά του. Και να μπορεί να αγκαλιάζει με τη ματιά του όλους συγχρόνως τους ανθρώπους και όχι μόνο. Ακόμη, να μπορεί ανεμπόδιστα να βλέπει και τ' άστρα, το φεγγάρι, που ήταν το άλλο μισό της ζωής του.

Ο χώρος της σοφίτας ήταν τόσος που χωρούσε όλο τον κόσμο, τον κόσμο του. Ο ζωτικός χώρος του ένοικου ήταν πολύ πιο μεγάλος από το χώρο της σοφίτας. Έφτανε και πέρα από τα όρια του ορίζοντα, όπου αρχίζει το όνειρο... Ο μικρόκοσμος του ήταν ένας μακρόκοσμος. Το μικροσκόπιό του ήταν το τηλεσκόπιο του κόσμου.

Ώρες ώρες η σοφίτα άπλωνε και άπλωνε και αγκάλιαζε όλο τον κόσμο και ώρες ώρες μίκραινε τόσο που ίσα ίσα χωρούσε τον ένοικο. Όταν ήταν γαλήνιος, η σοφίτα ήταν ένας απέραντος κάμπος, ολόχρυσος από τον ώριμο καρπό. Όταν ένιωθε μικρός και αδύναμος και καταπονημένος από τη ματαιοπονία, ο χώρος της σοφίτας γινόταν ασφυκτικά μικρός...

Η χωρητικότητα της σοφίτας καθοριζόταν και από τις εσωτερικές διαστάσεις του ένοικου. Όταν ένιωθε κενό, η σοφίτα ήταν τεράστια. Όταν συννιπήρχαν μέσα του όλοι αυτοί που πήραν και έδωσαν στη ζωή του, ο συνωστισμός ήταν τόσοσ που δημιουργόταν το αδιαχώρητο στη σοφίτα.

Και τα παράθυρα της σοφίτας άλλοτε έπαιρναν τεράστιες διαστάσεις που εκμηδένιζαν το ενδιάμεσο κομμάτι του τοίχου και άλλοτε μίκραιναν μέχρι που ο τοίχος σφράγιζε ολόγυρα τον ορίζοντα. Ακόμη και οι τοίχοι, άλλοτε ήταν αδιαπέραστοι σε ήχους και αδιαφανείς και άλλοτε γίνονταν "διαπερατοί" και "διαφανείς", σε μια τέλεια ακουστική και οπτική όσμωση με τον κόσμο.

Η σοφίτα ήταν μια χρωματική συνέχεια του ουρανού και της θάλασσας που απλωνόταν στο βάθος. Κυριαρχούσε το γαλάζιο χρώμα στους τοίχους, στα βάζα, στα λιγοστά έπιπλα. Μια θαλασσινή σπηλιά ή μια φωλιά του ουρανού η σοφίτα. Ποτέ δεν κατάλαβε γιατί οι άνθρωποι εμποδίζουν τη θέα του ουρανού με τις στέγες των σπιτιών. Κάποια στιγμή, λοιπόν, σκέφτηκε να κάνει και την οροφή γυάλινη. Φοβήθηκε, όμως, ότι αυτή η αμεσότητα διάρκειας με το έξω θα έκλεινε κάποιους δίαυλους επικοινωνίας με το μέσα.

Η σοφίτα τού επέτρεπε να ζει τόσο κοντά στον κόσμο, τόσο μακριά από τον κόσμο. Να ζει μέσα στον κόσμο και έξω από τον κόσμο. Να μπαινοβγαίνει στον κόσμο με άνεση και σιγουριά. Να γίνεται ένα με τον κόσμο, αλλά όχι ένας από τον κόσμο. Μια σοφίτα στην ερημιά, δε θα την άντεχε. Μια σοφίτα μέσα στον κόσμο, ήταν η ζωή του.

Προσωπική ζωή δεν είναι αναγκαστικά η ατομική ζωή, ο εγωιστικός εγκλωβισμός στο είναι. Προσωπική ζωή είναι να ζεις με τον προσωπικό σου τρόπο τη ζωή με ή χωρίς τον κόσμο, αλλά και για τον κόσμο. Όχι έξω, μακριά από τον κόσμο, αδιαφορώντας για τον κόσμο. Ποια είναι η προσωπική ζωή και ποια η κοινωνική ζωή του φαροφύλακα ή του μοναχού ασκητή που προσεύχεται για όλο τον κόσμο και όχι μόνο για την ψυχή του;

Το πλεονέκτημα της σοφίτας δεν ήταν μόνο ότι βρισκόταν ψηλότερα από τα άλλα κτίσματα της περιοχής. Το πλεονέκτημά της ήταν, κυρίως, ότι είχε ολόγυρα πολλά παράθυρα, ανοιχτά στον έξω κόσμο. Τι θα ωφελούσε ένα ψηλό κτίριο, ολόκλειστο, χωρίς παράθυρα; Ανάμεσα σε δυο κελιά ίδιων διαστάσεων, εκείνο που κάνει τη διαφορά είναι το παράθυρο.

Η γοητεία, λοιπόν, της σοφίτας δεν οφειλόταν τόσο στο ύψος όσο στον ορίζοντα που διέθετε. Ο ένοικος είχε αυτό ακριβώς που χρειαζόταν, που λαχταρούσε. Μπροστά του η απεραντοσύνη της θάλασσας, ο ανοιχτός ορίζοντας.

Δεν παρατηρούσε μόνο την πόλη από τη σοφίτα, αλλά πολύ συχνά παρατηρούσε και τη σοφίτα από έξω, από διάφορες αποστάσεις και από διάφορες πλευρές. Ήθελε να ξέρει πώς βλέπουν και οι άλλοι, οι απέξω τη σοφίτα. Ήθελε να ξέρει όχι μόνο πώς φαινόταν η σοφίτα από μέσα, αλλά και από έξω. Την ίδια επιθυμία είχε να μπορούσε να βγαίνει πότε πότε έξω από τον εαυτό του για να τον βλέπει από έξω. Τον εαυτό μας και τον κόσμο πρέπει να τους ζούμε από μέσα, αλλά να τους κρίνουμε από έξω.

Η σοφίτα λόγω της θέσης της κέντριζε και τα βλέμματα, την περιέργεια, την προσοχή των περαστικών. Προκαλούσε. Χιλιάδες βλέμματα στραμμένα στη σοφίτα. Δεν τα έβλεπε, τα ένιωθε. Γινόταν και στόχος. Σαν το ψηλότερο κτίσμα της περιοχής, τραβούσε και κεραυνούς. Τη στέγη της την προτιμούσαν για φωλιά τα πουλιά. Η σοφίτα ήταν και σημείο γεωγραφικής αναφοράς. "Λίγο πιο πάνω από το σπίτι με τη σοφίτα", "περνώντας από το

σπίτι με τη σοφίτα"... ήταν συνήθεις εκφράσεις των πληροφοριοδοτών στους περιπλανώμενους διαβάτες.

Η σοφίτα ήταν ένας χώρος ανάμεσα στη γη και στον ουρανό. Ήταν και τα δύο.

Όταν έβλεπε από μακριά τη σοφίτα, του φαινόταν ότι ήταν επικίνδυνο να είναι εκτεθειμένη στο λιοπύρι, στους ανέμους, στις καταιγίδες, στους κεραυνούς, στη θέα, στα σχόλια των άλλων. Δε θα μπορούσε, όμως, να έχει η σοφίτα μια τέτοια πλεονεκτική θέση, χωρίς να είναι και εκτεθειμένη.

Τις νύχτες, ιδιαίτερα τις σκοτεινές και παγερές, δεν έσβηνε το φως στη σοφίτα. Έτσι που η σοφίτα δέσποζε στην περιοχή, έμοιαζε και σαν φάρος και ο ένοικος ένιωθε και λίγο σαν φαροφύλακας. Πάντα είναι παρηγοριά ένα φως μέσα στο σκοτάδι. Ήταν, βέβαια, και αυτοί που τους ενοχλούσε το αναμμένο φως στη σοφίτα. Η αντίδρασή του σ' αυτούς ήταν να αφήνει τις νύχτες όλο και περισσότερα φώτα αναμμένα στη σοφίτα.

Τη σοφίτα τη φρόντιζε. Όχι τόσο για τον εαυτό του, για τη δική του άνεση· άλλωστε κάθε άλλο παρά βολική και άνετη ήταν αντικειμενικά η σοφίτα ως προς τις φυσικές της διαστάσεις. Άλλο αν γι' αυτόν η σοφίτα ήταν απλόχωρη· αλώνι και φεγγάρι ταυτόχρονα. Τη σοφίτα έπρεπε να τη διατηρεί γι' αυτούς που έζησαν κατά καιρούς στη σοφίτα, αλλά κυρίως γι' αυτούς που θα ζούσαν σ' αυτή αύριο. Είχε χρέος στη συνέχεια. Χρέος στο παρελθόν, χρέος στο μέλλον. Ένιωθε "κληρονόμος" μιας βαριάς "κληρονομιάς". Τη σοφίτα θα έπρεπε να την "κληροδοτήσει" στους επόμενους ένοικους τουλάχιστο στην κατάσταση που την "κληρονόμησε".

Ανοιχτή στον ήλιο, στον αέρα, στις ιδέες η σοφίτα. Η σοφίτα για τον ένοικο ήταν καταφύγιο και ορμητήριο. Δεν ήταν ησυχαστήριο, ήταν καμίνι δημιουργίας. Μέσα στις σιωπές οργιάζαν οι ήχοι.